

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

TRETJI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 13. nadaljevanje

14. 2. 2018

13. Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica kot središče dogajanja

V Integralni seriji smo do sedaj podrobneje predstavili tri uspešne zgodbe iz Slovenije: Solčavsko – Logarska dolina, Inštitut Metron, podjetje Domel. Postavljamo jih ob bok odmevnim primerom trajnostnega razvoja iz sveta in se sprašujemo, kaj imajo skupnega ter kaj je odločilno prispevalo k njihovemu uspehu. Kako jih je možno razložiti, da se bodo na teh primerih učili tudi drugi? Oblikovali smo [šest praktičnih načel](#), ki nam pomagajo pri teh študijah primera¹ in ki kažejo na pogosto pozabljene (še zlasti v ekonomskih obravnavah) ali manj očitne dejavnike uspeha. Te dejavnike obravnavamo postopno, po korakih. Celostne razlage pa so že na razpolago v angleščini v knjigi [Integral Green Slovenia](#). V angleščini zato, ker smo te razlage pisali skupaj z avtorjema teorije integralnega razvoja, profesorjema Lessemom in Schiefferjem.

¹ Seveda je odličnih primerov v Sloveniji mnogo več, kot jih lahko predstavimo v Integralni seriji.

»Out-of-the-box« razmišljanje, preseganje kalupov, je seveda v vseh teh zgodbah zelo pomembno. Vendar ne gre le za nekonvencionalni pristop pri razreševanju posamičnih izzivov in problemskih situacij. Pri [Finski](#) (5. nadaljevanje) in Domelu (zadnji dve nadaljevanji) smo še posebej izpostavili celostno in močno razvojno naravnost. Še zlasti je bila očitna v času najhujših kriz, ko so, ob splošnem »zategovanju pasu«, vlaganja v razvoj in v znanje še povečevali. Ali lahko podobno stremenje k preseganju obstoječega stanja najdemo tudi v drugih primerih, na drugih področjih?

V današnjem in jutrišnjem nadaljevanju bomo поблиže spoznali Vrtec Otona Župančiča iz Slovenske Bistrice, ki daleč presega okvire tradicionalnega vrtca. Postal je pravo središče dogajanja v lokalnih skupnostih (deluje namreč v več občinah). Vrtec je vpet v nacionalne in evropske projekte in pobude, je dobitnik številnih nagrad in priznanj v Sloveniji in na mednarodni ravni.

Vrtec kot središče dogajanja, kakršen je danes, ni nastal »čez noč«. Ledino je oral že v preteklosti, v sedemdesetih letih je bil pionir na področju predšolske vzgoje. Desetletje pred vsemi drugimi vrtci v Sloveniji je organiziral v vseh krajevnih skupnostih male šole, v katere so prihajali otroci leto pred vstopom v šolo. Konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih so bile na podoben način organizirane tudi cicibanove urice, ki so vključevale še leto mlajše otroke. Na pot socialnega inoviranja pa je vrtec stopil leta 1996 s projektom KORAK ZA KORAKOM, ki ga je v slovenske vrtce in šole vpeljala dr. Tatjana Vonta s Pedagoškega inštituta. Za ta pristop se je uveljavilo poimenovanje »na otroka/učenca osredinjena metodologija dela v vrtcu in osnovni šoli«. Vrtec Slovenska Bistrica se redno predstavlja v široki mednarodni mreži International Step by Step Association, ki vključuje več kot dvesto tisoč vzgojiteljev in učiteljev iz več kot tridesetih držav po svetu.

Dr. Darja Piciga

Vrtec je za lokalno skupnost izjemnega pomena in tega dejstva se v našem vrtcu dobro zavedamo. Vsakodnevno smo namreč v stiku s preko tisoč otroki in njihovimi družinami. Če seštejemo te številke, ugotovimo, da lahko imamo s pravim pristopom velik vpliv za veliko število ljudi. Sodelovanje z družinami vsako leto nadgrajujemo. V vrtcu je zaposlen kader, ki se zaveda odgovornosti (do sebe in do drugih). Z različnimi srečanji, vsi zaposleni sodelujejo pri razvoju vrtca. Vključevanje družin pomaga pri dopolnjevanju programa vrtca, pri izoblikovanju vrednot, načrtovanju dejavnosti, katerih glavni cilj je vedno skupno dobro. Vrtce se vključuje v projekte, ki sovpadajo k zastavljenim vrednotam in podpirajo zastavljene cilje. Zavedamo se, da je potrebno imeti zaposlene, ki živijo te vrednote, saj jih le tako lahko avtentično posredujejo naprej bodisi otrokom bodisi staršem. Stremimo k zadovoljnim zaposlenim, ker bodo tako kreativni, dajali bodo pobude in čutili se bodo vredne za delo, ki ga opravljajo. Ko imajo otroci ob sebi takšne ljudi, imajo omogočeno spodbudno učno okolje, iz katerega se lahko naučijo kar največ, predvsem pa gradijo na dobri samopodobi. Želja vsakega starša je zadovoljen otrok, otrok, ki napreduje, ki je vedoželjen itd. To pa je primerno okolje, v katerem se lahko učimo in vplivamo ter sodelujemo drug z drugim. In le takšno sodelovanje lahko deluje za skupno dobro, za trajnostni razvoj celotne skupnosti.

Načrtovano spodbudno učno okolje, lastne izkušnje, sproščena igra, smeh, zabava, otrokom in staršem in drugim nudi možnost učenja na vseh področjih: narave, družbe, jezika, matematike, umetnosti in gibanja. Velik doprinos spodbudnemu učnemu okolju je tudi **krušna peč na igrišču enote Sonček**. Zgradili smo jo kot plod izmenjave strokovnih delavk v nemškem mestu Brandenburg in pobude kuharice vrtca. Peč namreč predstavlja učni prostor, kjer si lahko otroci preko igre pridobijo izkušnje in znanja o peki kruha, sušenju sadja, ohranjanju ljudske običaje, prihajajo v stik z elementi ognja, vode, zemlje, zraka in se družijo in širijo krog prijateljstva. Ob krušni peči je tudi prostor za oblikovanje gline. In še posebnost, vse je prirejeno za predšolske otroke. V projektu so sodelovali otroci, starši, delavci vrtca in zunanji sodelavci. Številne delovne akcije, tudi s starši, so se vrstile do otvoritve, leta 2008.

Proces nastajanja krušne peči je lep primer delovanja našega vrtca, saj smo za končni izdelek potrebovali sodelovanje celotne lokalne skupnosti, začeniši z našimi otroki in zaposlenimi in skozi proces nastajanja smo samo potrdili vrednote, katere živimo in smo jih vzeli za svoje. Kot že napisano, je nastala ideja za krušno peč. »Kjer je volja, tam je pot.« Zato smo pretehtali vse možnosti in se odločili, da projekt tudi izpeljemo, odločili smo se, da MI prevzamemo odgovornost za izvedbo. Začeli smo z otroki, kjer smo jim omogočili aktivno državljanstvo. V oddelkih so potekali pogovori o tem, kakšno peč želijo. Otroci so bili aktivno vključeni, podali so svoje ideje in predloge. Glavni akterji projekta so bili miselno odprti in skupaj s strokovnjaki izrisali pravi načrt, kjer so bile upoštevane želje in ideje otrok. Zavedamo se, da s takšnim načinom delovanja našim otrokom dajemo kar največ. Velik poudarek dajemo spoštovanju tradicije in to je bil povod, da v gradnjo peči vključimo tiste, ki delujejo na področju ohranjanja kulturne dediščine, kateri so upoštevali vse značilnosti tradicionalne krušne peči (upoštevajoč otrokove želje), od izgleda do uporabljenih materialov. Projekt gradnje krušne peči sem vodila Stanka Stegne, v tistem času vodja enote vrtca Sonček.

Načrt krušne peči, ideja otrok.

Žana, 5 let

Kar naenkrat je krušna peč postala skupna odgovornost vseh nas, lahko bi si drznili reči, skupna odgovornost lokalne skupnosti. Projekt smo predstavili tudi staršem. Lahko smo ponosni, saj so se sami javili in ponudili donatorska sredstva, svoj čas in pripravljenost fizično pomagati pri gradnji. Ker z našimi upokojenci ohranjamo pristne stike, smo se obrnili tudi na njih. Z veseljem so se odzvali povabilo. S ponosom smo opazovali in doživljali to harmonijo med generacijami. Z vztrajnostjo vseh nas, so se dela dejansko začela. Navdušeni smo bili nad participacijo vseh deležnikov. Otroci so skupaj z vzgojiteljicami in vzdrževalci začeli pripravljati vse potrebno. Akcija je stekla. Tudi ves material je bil izključno iz donatorskih sredstev.

Morda lahko kot zanimivost dodamo sledeče: živimo tudi po eko vrednotah (**Eko vrtec**). Varovanje okolja, skrb za okolje igra v naši hiši pomembno vlogo. Tudi skromnost je naša vrednota, preko katere smo vzor otrokom in staršem pri preudarnem ravnanju z različnimi materiali. In to je bilo tudi vodilo pri »nabavi« strešnikov za krušno peč. Delavka našega vrtca je namreč videla, kako so podirali staro hišo. Ustavila je avto in vprašala prisotne, če lahko donirajo strešnike vrtcu, namesto da jih odpeljejo na odpad. Zelo kmalu so vzdrževalci našega vrtca na isti lokaciji zbirali uporabne strešnike in jih pripeljali na dvorišče vrtca, kjer je že potekala gradnja krušne peči. Prišel je tudi dan, ko je bila peč gotova. To je bilo prav posebno slavlje, saj je vsak košček nosil sled bodisi otroka bodisi starša bodisi vzgojiteljice, kuharice, vzdrževalca, delavca,... Vsi prisotni so se ponosno zavedali, da so del tega trenutka. Vsi so tudi jasno vedeli, čemu se bo peč uporabljala, na kakšen način se bo uporabljala (navsezadnje so ji dali otroci največji pomen).

Pri izgradnji peči je sodelovala lokalna skupnost, na kar smo izredno ponosni. In od temeljnega kamna naprej vemo, da je peč namenjena vsem, celotni lokalni skupnosti in okoliškim občinam. S pridom jo uporabljajo otroci našega vrtca, ki se ob vodenju kuharic in vzgojiteljic učijo o peki kruha (od zrna do hleba), sami sušijo sadje, saj se zelo trudimo, da otroci in zaposleni našega vrtca uživajo zdravo hrano (sezonsko, pridelano na lokalnih kmetijah). In s takšnimi dejavnostmi lahko predajamo zdrav način življenja preko vzora in dejanske izkušnje, kar pa pomeni največ.

Peč se vsako leto uporabi tudi za namene različnih dejavnosti v sklopu projekta Podobe Bistriških domačij, ko je na voljo celotni lokalni skupnosti in okoliškim občinam, saj se ob njej zbirajo aktivni kmečkih žena, obiskovalci pa lahko poizkusijo njihove dobrote, pečene v naši krušni peči.

Zelo pomembno se nam zdi, da se peč redno uporablja. Da so jo vzeli za svojo vsi delavci našega vrtca. Vsak oddelek ima eno srečanje s starši ravno ob krušni peči. Ob tem dejstvu pa je potrebno povedati, da takrat kuharice pomagajo pri pripravi testa in seveda še vedno so one glavne pri pravilnem kurjenju ☺.

Krušna peč sredi dogajanja: Obisk dedka Mraza

Ob krušni peči imamo tudi, zdaj že tradicionalno, druženje ob koncu šolskega leta. Takrat se ob njej zberemo vsi zaposleni vrtca in se pogostimo z dobrotami iz peči.

Vsekakor pa ne smemo zanemariti še ene tradicionalne uporabe peči: ko nas obiše dedek Mraz, se z njim podružimo prav ob naši krušni peči, ob kateri se lahko tudi pogreje, preden nadaljuje svojo pot.

Ivana Leskovar, Mojca Pešak, Stanja Stegne